

Harvaturva-verkoston kokouksen pöytäkirja 01/2021

Aika: 3.2.2021 klo 9–12

Paikka: Teams-videoneuvottelu

Läsnä:

	Paikalla	Poissa
Kimmo Kohvakka, SM, pj.	X	
Jari Lepistö, SM	X	
Veli-Matti Ahtiainen, SPR	X	
Mia Kalpa, Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry		X
Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto		X
Tytti Määttä, Kuhmon kaupunki	X	
Jouko Kinnunen, Rajavartiolaitos	X	
Mari Kattilakoski, Itä-Suomen yliopisto, HYMY-verkosto	X	
Tarja Lukkari, Kajaanin ammattikorkeakoulu, HYMY-verkosto	X	
Markus Lassheikki, MTK	X	
Veli-Matti Karppinen, Kainuun nuotta ry	X	
Eija Eloranta, Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry	X	
Satu Virtanen, Maanpuolustuskoulutusyhdistys	X	
Kimmo Nieminen, Kirkkohallitus	X	
Heli Koponen, Pohjois-Karjalan pelastusalan liitto	X	
Ristenrauna Magga, SamiSoster ry	X	
Mia Kalpa, Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry		X
Marko Savolainen, Poliisihallitus		X
Reena Laukkanen-Abbey, Keski-Suomen Kylät ry	X	
Markus Alanko, Oikeusministeriö		X
Mirja Lauronen	X	
Kristiina Mattila-Nousiainen, PHPELA	X	
Marjo Oksanen, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto	X	
Lauri Holoppa, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto	X	
Seppo Lehto, Lapin avi	X	
Antonia Husberg, MMM	X	
Tuula Kekki, SPEK, sihteeri	X	

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

- Kimmo Kohvakka avasi kokouksen
- Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja

2. Alustus pelastustoiminnasta harvaan asutuilla alueilla

Joel Kauppinen alusti hankeraportistaan [Kuka auttaa harvaan asutuilla alueilla ja maaseudulla? : Lisää ymmärrystä ja ratkaisuja pelastustoimelle - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Raportti on osa juuri valmistunutta Pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet -hankekokonaisuutta.

Selvityksen mukaan palokuntien osaaminen on monipuolistunut ja tehokkuus parantunut koulutuksen, teknisen kehityksen ja kaluston parantumisen myötä. Palokuntalaisten merkitys pelastustoimen palvelutuotannossa korostuu muualla kuin isoissa kaupungeissa. Toisaalta eteenkin pienten paikkojen ongelmana on palokuntalaisten määrän vähentyminen ja toimijoiden ikääntyminen.

Palokuntatoiminnalla ja eteenkin palokuntanuorisotyöllä nähdään laajempi yhteiskunnallinen turvallisuutta edistävä rooli. Se tuottaa jäseniä hälytysosastoon ja lisäksi kasvattaa jäsenistään turvallisuustietoisia kansalaisia, jotka välittävät tietoa myös lähipiiriinsä.

Keskustelussa todettiin, että koronarajoitukset ovat vaikeuttanut palokuntalaisten harjoittelua ja palokuntanuorisotoimintaa. Tilanteen normalisoiduttua on toivottavaa, että harjoittelun ja koulutusten keskeytyminen ei vaikuta pysyvästi harrastus- ja palokuntatoimintaan osallistuvien henkilöiden määrään ja aktiivisuuteen.

3. Suomen Kylät ry:n hanke kylien turvallisuudesta

Projektipäällikkö Pekka Rintala kertoi havaintoja hankkeen ensimmäisen vuoden toiminnoista ja kertyneistä havainnoista sekä toisen vuoden painopisteistä. Hankkeen tavoitteena on luoda kyläturvallisuustyölle kestävä malli, jossa yhtenä vahvuutena on toimintaansa ja resurssiaan kehittävät ja täydentävät toimijaverkostot. Toiminnan painopisteet vuodelle 2022 ovat:

- Kyläturvallisuuden koulutusmateriaalin päivittäminen ja kouluttajaverkoston kehittäminen
- Suomen Kylät/kylätoiminnan verkoston strategia ja paikallisen kehittämisen ohjelman 2021–2024 toimeenpano, jossa osa-alueina kylien turvallisuustyötä tukeva työkalupakki ja viestinnän alusta, kyläsuunnitelmat ja kylien turvallisuussuunnitelmat osaksi kuntien valmiussuunnittelua sekä turvallisuuden liittäminen tiiviimmin osaksi alueellista ja paikallista hyvinvointiohjelmaa
- Tiedolla johtamiseen tarvittavan tiedon kerääminen
- Kylätalojen roolin kehittäminen paikallisina valmiuskeskuksina

Palautteena todettiin, että olisi hyödyllistä kuvata ja tunnistaa toimivia rakenteita ja verkostoja, jotka voivat tarjota uusia mahdollisuuksia. Samoin olisi tärkeää tunnistaa lainsäädännön päivitystarpeita. Pekka Rintala joutui poistumaan kokouksesta ja esityksessä nousseita huomioita käsiteltiin jäsenten ajankohtaisissa asioissa kohdassa 6.

4. Kyläturvallisuuskoulutus

Heli Koponen Pohjois-Karjalan pelastusalanliitosta alusti kyläturvallisuuskoulutuksen nykytilanteesta. Ajankohtaisia toimintoja ovat erityisesti koulutusmateriaalin päivittäminen, johon Kyläturvallisuus 2025 –hanke on tärkeä voimavara. Toiseksi

tarvitaan työkalupakki, mikä sisältää kouluttajien täydennyskoulutuksen ja vertaistukea. Jatkossa tulee ratkaista se, miten ja kuka vastaa nykyisten kouluttajien aktivoinnista ja motivoinnista sekä kouluttajatarpeeseen vastaamisesta/uusien kouluttajien kouluttamisesta. Kouluttajien pedagoginen osaaminen on kehittämistyön alla.

Todettiin, että Kylämme.fi on sähköinen kyläsuunnitelmasovellus, jossa on mm. turvallisuus-suunnitelmaosio ja tietopankki, jossa on SPEKin ja muuta materiaalia saatavilla. Suomen Kylät ry on sitoutunut ylläpitämään sivustoa niin kauan kuin sille on käyttöä ja operatiivisesta käytöstä vastaa Keski-Suomen Kylät ry. Keskustelussa todettiin, että SPEKin alkuaan perustama kyläturvallisuus.fi -sivustoa ei ole enää päivitetty eikä se ole siten ajan tasalla.

Keskustelussa nousi esiin, että tarjotun tiedon tulee täyttää juridiset perustelut ja sisällön oikeellisuus tulee varmistaa. Toiseksi pohdittiin kyläturvallisuuden viitekehystä siitä näkökulmasta, kuinka yksilöiden tai perheiden henkinen tuki ja psykososiaalinen auttaminen sisältyvät esimerkiksi kyläturvallisuussuunnitelmaan. Maaseudun tukihenkilöverkko (www.tukihenkilo.fi) on koulutettujen, vapaaehtoisten tukihenkilöiden auttamisverkosto, josta saa henkistä apua, mutta myös konkreettista ja kotiin tuotua apua. Kolmanneksi keskusteltiin kyläsuunnitelmien linkityksestä kuntien valmiussuunnitteluun. Hyvinvointialueiden suunnitelmissa, kuntien strategioissa ja palvelutasopäätöksissä tulisi huomioida tuki, resursointi sekä vastuutahojen nimeäminen kyläturvallisuuden osalta. Kokemusten mukaan kyläsuunnitelmat ovat usein hankesidonnaisia ja niiden teko, seuranta ja päivittäminen ovat riippuvaisia asiantuntijan tuesta (kyläasiamies, Leader tms.)

5. Turvallisuutta maaseudulle -hanke

Veli-Matti Karppinen alusti hankkeesta, jonka tavoitteena on muodostaa maaseudulle alueellisia vapaaehtoisia pelastusryhmiä, jotka edistävät maaseudun yleistä turvallisuutta ja toimivat tarvittaessa pelastustoimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen tai kunnan tukena. Kokonaiskonsepti pelastusryhmätoiminnan aktivointiin luodaan hyödyntäen digitaalisia palveluja ja kylätaloja. Tavoitteena on lisäksi muodostaa yhdyshenkilöverkosto sekä kehittää naapuriapua sekä alueellista digitukitoimintaa etä- ja lähitukena.

Hankkeessa lisätään mm. sydäniskureiden ja kylien turvallisuussuunnitelmien määrää alueella, järjestetään turvallisuusviestintätilaisuuksia ja muita turvallisuusteemaisia tilaisuuksia sekä www.suomen.tv:n, webinaarien ja virtuaalituen kautta maaseudun turvallisuutta käsitteleviä lähetyksiä.

Keskusteltiin digitaitojen tärkeydestä ja digiturvattomuuden yleisyydestä.

6. Jäsenistön ajankohtaiset

SM: Sisäministeriön päivitetty konsernistrategia heijastaa selontekoa laajemmin koko yhteiskuntaa ja vastaa kattavammin mm. koronapandemian ja kestäväen kehityksen tavoitteista nousseisiin teemoihin. Konsernistrategian tavoitteet ovat:

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

- Turvallisuuden tunne on korkea kaikissa väestöryhmissä
- Ihmiset, ympäristö ja omaisuus ovat turvassa
- Kansallisen turvallisuuden uhat sekä vakavat häiriöt torjutaan
- Maahanmuutolla rakennetaan kestävää Suomea

<https://intermin.fi/ministerio/konsernistrategia>

Harva-alueiden turvallisuuskysymykset sivuavat useita sisäisen turvallisuuden yhteistoimintamallin työryhmiä (mm. Turvallisuuden tunne ja strateginen viestintä (TR 1), Paikallisen ja alueellisen turvallisuustyön uudistamistarpeet (TR 3) ja Harvaan asuttujen alueiden turvallisuusosaaminen ja valmius (TR 4). <https://sisainturvallisuus.fi/sisaisen-turvallisuuden-yhteistoimintamalli>

Samoin Pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet -hankkeen useassa työpaketissa käsitellään mm. sopimuspalokuntien ja ihmisten valmiuksien kehittämistä sekä pelastustoimea myös heikomman palvelutason alueilla.

MMM: Digikompassi -valmistelu on alkanut ja tähän liittyen on hyvä välittää tietoa hyvistä malleista (esim. Kainuu) kompassia valmistelevalle valtioneuvoston yhteiselle Digitoimistolle <https://impulssilvm.fi/2021/12/08/digikompassi-ja-digitoimisto-mista-on-kyse/> Lisäksi MMM:n asettamassa poikkihallinnollisessa työryhmässä valmistellaan erillisohjetta säädösehdotusten maaseutuvaikutusten arvioinnille.

Maaseutupoliittisessa julkilausumassa (2021) nuoret painottivat sitä, että heille aiheuttaa turvattomuutta vihapuhe, yksinäisyys ja huoli toimeentulosta. Nuoret toivoivat, että vihapuheeseen puututaan paikallisyhteisöissä ja maaseudun yhteisöllisissä tiloissa, kuten kylätiloissa tämä huomioitaisiin myös. Suvaitsevaisuuden edistäminen sekä varhaisen puuttumisen mallien osaaminen ja käyttö nousivat esiin keskeisinä toimintoina.

HYMY-verkosto: Hyvän elämän edellytysten varmistaminen maaseutualueilla (HYMY) –verkosto on mukana järjestämässä kahta tilaisuutta helmikuussa 2022:

- Kyläturvallisuushankkeiden mitä-missä-milloin tapaaminen eli kyläturvallisuuden hanketoimijoiden yhteinen tapaaminen 10.2.2022 (yhteistyössä Suomen kylät ry)
- Hyvinvointia koko hyvinvointialueelle webinaari, Tutkittua ja koettua tietoa maaseutuvaikutusten arvioinnin tueksi 17.2.2022 (yhteistyössä MAKOVA hanke). Webinaarissa pohditaan, miten maaseutuvaikutusten arvioinnin (MVA) työkalua voitaisiin integroida osaksi hyvinvointialueiden päätöksentekoa ja toimintaa.

SPEK: Joulukuussa valmistunut tutkimusraportti kotitalouksien varautumisesta ja kriisinkestävydestä on kiinnostanut mediassa aikaisempaa enemmän <https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2021/12/SPEK-tutkii-26.pdf>

Kumppanuusverkosto: Aluevaalien yhteydessä tehtiin paljon viestintää pelastusalan näkökulmista. Noin 40 pelastusalan ja ensihoidon henkilöä tuli valituksia noin 140 ehdokkaasta. Uusille valtuutetuille tarjotaan koulutusta. Koronatoimet, rokotuskattavuus henkilöstössä ja

tartunnasta johtuvat poissaolot ovat puhuttaneet alalla. Palotarkastukset on keskeytetty sekä sopimuspalokunnat ja VPK:t ovat valmiudessa.

Lapin AVI: Lapissa yhdistetty hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma, josta syntyy synergiaa järjestö- ja viranomaispuolelle. Lapin evakointisuunnitelmaan on sisällytetty valmiuskeskus.

MTK: Huolenaiheena Itä-Euroopan tapahtumat ja niiden mahdolliset vaikutukset kausityövoiman saatavuuteen sekä pakotteiden ja vastapakotteiden vaikutukset tuotannolle. Tuotanto jatkunut koronatartunnoista huolimatta. Kannattavuuskriisiä nostaa edellinen heikko satokausi sekä lannoitteiden, sähkön ja polttoaineen hinnankorotukset. Maatilojen varautumiskoulutukseen sekä pitkäkestoiseen varautumiskurssiin on osallistunut noin 3000 henkilöä.

7. Muut asiat ja seuraavasta kokouksesta sopiminen

Kokousideoita: kuntatason valmiuskeskustoiminta (esim. Nurmijärven kunta/Kati Aaltio)

Maatilojen varautuminen: <https://maavara.savonia.fi/> (projektipäällikkö elina.vehvilainen-liikka@savonia.fi)

Turvallisuuden tunne -työkalu ja Sisäisen turvallisuuden yhteistoimintamallin työryhmät/SM

Seuraava kokous pidetään 13.5 klo 9.30-12.30.